

คืนหลักประกันสัญญาจ้างให้บุคคลไม่มีสิทธิ หน่วยงานไม่อาจอ้างเหตุให้พ้นผิด

บทนำ

วันนี้ผู้เขียนขอนำเสนอบทความ กรณีหน่วยงานของรัฐ ดำเนินโครงการก่อสร้างชุมชนประตูเข้าเมือง โดยมีบริษัทเอกชนเป็นคู่สัญญา และได้วางหลักประกันสัญญาจ้างเป็นเงินสด เมื่อพ้นข้อผูกพันตามสัญญา หน่วยงานของรัฐได้คืนหลักประกันสัญญา แต่เหตุที่เกิดขึ้น คือหน่วยงานของรัฐคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิรับเงิน ซึ่งบทความนี้จะนำเสนอเรื่องนี้ถือเป็นบทความที่น่าสนใจ สำหรับผู้สนใจสามารถศึกษา ได้จากบทความดังที่จะนำเสนอนี้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อย

หลักการและเหตุผล

การดำเนินกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ถือเป็นกระบวนการที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเมื่อหน่วยงานรัฐได้ผู้รับจ้างเข้ามาเป็นคู่สัญญาแล้ว ผู้รับจ้างต้องดำเนินการวางหลักประกันสัญญา เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากมีความเสียหายเกิดขึ้น หน่วยงานรัฐซึ่งเป็นผู้ว่าจ้างจะมีหลักประกันเพื่อชดใช้ความเสียหาย แต่หากเมื่อผู้รับจ้างพ้นข้อผูกพันตามสัญญาจ้าง หน่วยงานรัฐในฐานะผู้ว่าจ้างต้องคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง และต้องคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ที่มีสิทธิรับหลักประกันสัญญาที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยหน่วยงานรัฐต้องตรวจสอบเอกสาร หลักฐานด้วยความรอบคอบ หากหน่วยงานรัฐคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ที่ไม่มีความสิทธิรับหลักประกันสัญญา หน่วยงานรัฐจำต้องคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ที่มีสิทธิรับหลักประกันสัญญาที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรในองค์กรใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษาข้อมูลดังกล่าว

เนื้อเรื่องบทความ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ทำสัญญาจ้างบริษัท ก. (ผู้ฟ้องคดี) ก่อสร้างชุมชนประตูเข้าเมือง โดยมีนางสาวเจน เป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ได้ทำหนังสือมอบอำนาจให้นางสาวคิ เป็นตัวแทนลงนามและรับเงินตามสัญญาจ้าง และผู้ฟ้องคดีได้วางหลักประกันสัญญาจ้างเป็นเงินสด จำนวน ๑๐๐,๐๐ บาท โดยจะคืนเมื่อผู้รับจ้างพ้นข้อผูกพันตามสัญญา ในระหว่างที่ยังไม่พ้นข้อผูกพันตามสัญญา วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๘ ผู้ฟ้องคดี ได้เปลี่ยนกรรมการผู้มีอำนาจ จากนางสาวเจน เป็นนางสาวปิ และได้เพิ่มกรรมการอีกคนหนึ่งคือ นายวิช วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิช ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการ และนายไม้ ได้เข้าเป็นกรรมการแทน เมื่อพ้นข้อผูกพันตามสัญญา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๑ เพื่อขอรับเงินหลักประกันสัญญาคืนจากผู้ถูกฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดี ได้แจ้งว่าได้คืนหลักประกันสัญญา เป็นเช็คธนาคารให้แก่นางสาวคิเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามหลักฐานเป็นฎีกาเบิกจ่ายเงิน ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เนื่องจากนางสาวคิ นำหลักฐานเป็นหนังสือที่ผู้ฟ้องคดี โอนสิทธิเรียกร้องเงินค้ำประกันสัญญา ให้แก่นางสาวคิ ลงนามโดยนางสาวเจน กรรมการผู้มีอำนาจลงนามตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ มาแสดงต่อเจ้าหน้าที่เจ้าหน้าที่จึงได้คืนหลักประกันสัญญาดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าเจ้าหน้าที่ขาดความรอบคอบในการตรวจสอบเอกสาร จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้คืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดี มีกรรมการหรือผู้แทนจำนวน ๒ คน คือ นางสาว บี และนายไม้ โดยการเปลี่ยนแปลงรายชื่อกรรมการ เป็นไปตามหนังสือรับรองของบริษัท ก. และได้ยื่นคำขอจดทะเบียนโดยชอบทุกครั้ง ดังนั้น หนังสือโอนสิทธิ เรียกร้องเงินค้ำประกันของผู้ฟ้องคดีที่นางสาวเจน ลงนามมอบอำนาจให้นางสาว คี เป็นผู้รับเงินประกันสัญญาแทน จึงเป็นเอกสารที่ไม่ถูกต้องและไม่มีผลทางกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินหลักประกันสัญญา ให้แก่ นางสาว คี จึงเป็นการจ่ายเงินให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิ และไม่ทำให้นี้เงินค้ำประกันที่ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินคืนระงับ สิ้นไปแต่อย่างใด การที่ผู้ถูกฟ้องคดีคืนเงินหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิ จึงเป็นการกระทำที่บกพร่อง เพราะผู้ฟ้องคดี มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐานที่ยื่นประกอบคำขอรับเงินหลักประกัน สัญญาคืนว่าเป็นผู้มีสิทธิรับเงินที่ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งการจ่ายเงินคืนแก่นิติบุคคล ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ ต้องตรวจสอบให้ได้ว่าผู้ที่ลงนามในเอกสารเป็นผู้มีอำนาจลงนามที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งอาจตรวจสอบ ได้จากหนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทของผู้ฟ้องคดีที่เป็นฉบับปัจจุบัน แต่ผู้ถูกฟ้องคดี ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจยกข้ออ้างที่ว่าต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุ ที่กำหนดให้คืนเงินประกันสัญญาให้แก่ผู้รับจ้างโดยเร็ว อย่างช้าไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่วันที่สัญญาพ้นจาก ข้อผูกพัน ให้พ้นความรับผิดชอบได้ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องคืนหลักประกันสัญญาให้แก่ผู้ฟ้องคดี

สรุป

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๓๓๓ /๒๕๕๗ ได้วางบรรทัดฐานเอาไว้ว่า ในกรณีที่ คู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐ กำหนดให้นิติบุคคลต้องมีผู้แทนคนหนึ่งหรือหลายคนตามกฎหมาย ข้อบังคับหรือ ตราสารจัดตั้งกำหนดไว้และความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล ดังนั้น การตรวจสอบชื่อกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลจากหนังสือรับรองการจดทะเบียนบริษัท ที่เป็นปัจจุบัน ณ เวลาที่จะใช้อำนาจออกคำสั่งหรือสั่งการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิของคู่สัญญา จึงถือเป็น เรื่องสำคัญที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องมีความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ทราบถึงผู้ที่มีอำนาจลงนามที่แท้จริง

หมายเหตุ อ้างอิงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๓๓๓/๒๕๕๗

จัดทำโดย ฝ่ายวินัยและส่งเสริมคุณธรรม
กองการเจ้าหน้าที่
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์
ผู้เรียบเรียง นายจิรัฏฐ์ รوبرัตน์ นิตกรปฏิบัติการ

